



ת"פ 9330/06/15 - מדינת ישראל נגד אורי מוקמל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 9330-06-15 מדינת ישראל נ' מוקמל 17 מרץ 2019

לפני כבוד השופטת מיכל ברק נבו

המאשימה מדינת ישראל

על ידי פרקליטות מחוז תל-אביב (מיסוי וכלכלה)

נגד

הנאשם אורי מוקמל

על ידי באת כוחו עו"ד קרן זרקו זמיר

גזר דין

הרקע וכתב האישום

1. בהכרעת דין מיום 16.9.18 הורשע הנאשם, בתום הליך הוכחות, ב-19 עבירות של גניבה בידי מורשה, לפי סעיפים 383 עם 393(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 [חוק העונשין]; 6 עבירות של רישום כוזב במסמכי תאגיד לפי סעיף 423 לחוק העונשין; 19 עבירות של עשיית פעולה ברכוש אסור במטרה להסוות את מקורו, לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 [חוק איסור הלבנת הון]; ו-4 עבירות של שימוש במרמה, ערמה ותחבולה במזיד ובכוונה להתחמק ממס, לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 [הפקודה או פקודת מס הכנסה].

הנאשם הוא רואה חשבון ויועץ מס במקצועו, ושימש כחשב בחברת התקליטים בי.אן.אי [החברה או בי.אן.אי], לרבות בין השנים 2005 - 2007. במסגרת תפקידו, היה הנאשם אחראי על הנהלת החשבונות בחברה. ביום 24.10.04, פתח הנאשם, ביוזמתו, חשבון ניירות ערך על שם החברה בחברת מגדל שירותי בורסה (נ.ע) בע"מ [מגדל]. פתיחת החשבון נעשתה במסגרת יפוי כוח שניתן לנאשם מתוקף היותו חשב החברה, והחשבון שימש בסיס לפעילות העבריינית שיוחסה לו. במקביל לפתיחת חשבון ניירות הערך על שם החברה, פתח הנאשם שני חשבונות ניירות ערך נוספים במגדל, האחד - על שמו, והאחר - על שם שמעון כהן [שמעון או כהן], שהיה מנהל רכש בחברה שקשורה לבי.אן.אי.

על פי האישום הראשון, הנאשם נהג להעביר כספים מחשבונות הבנק של בי.אן.אי לחשבון ניירות הערך שלה במגדל, ובהמשך נהג למשוך שיקים על שמה ולהפקידם בחשבון על שמו או בחשבון על שם כהן במגדל, הכל - ללא ידיעת החברה, ללא ידיעת מנהלה אברהם (אבי) ברנד [אבי או ברנד] וללא ידיעת כהן. המשיכות הסתכמו בסך של כ-380,000 ₪. במקרים אחרים העביר כספים מחשבונות החברה במגדל לחשבונות שלו ושל כהן במגדל, גם זאת ללא ידיעת החברה, ברנד או כהן. העברות כספים אלה הסתכמו ב-40,000 ₪. בכך נטל במרמה סכום של מעל 420,000 ₪ מהחברה, והשתמש בו למטרותיו האישיות, ללא הסכמתו של ברנד [כספי הגניבה]. כדי להסתיר חלק מפעולות הגניבה שביצע בכספי החברה, רשם הנאשם, בשנת 2005, שש פקודות יומן כוזבות בספרי הנהלת החשבונות של החברה. בכך ביצע רישומים כוזבים במסמכי החברה, והציג מצג שווא בספרי הנהלת החשבונות של החברה, בכוונה לרמות ולהסתיר את מעשי הגניבה שלו. בנוסף, ביום 7.1.05, העביר הנאשם כספים מחשבון של החברה בבנק יורוטרייד [יורוטרייד] לשני חשבונות אחרים ביורוטרייד, האחד - על שמו, והאחר - על שם כהן, בסכום כולל של

כ-78,000 ₪, גם זאת - ללא ידיעת החברה, ברנד או כהן, וללא הסכמתם [כספי גניבה נוספים].

בגין כל אלה הואשם הנאשם והורשע בביצוע 19 עבירות של גניבה בידי מורשה, ו-6 עבירות של רישום כוזב במסמכי תאגיד, כפי שפורט.

על פי האישום השני, על מנת להסוות את מקורם של כספי הגניבה, שהם "רכוש אסור", כהגדרתו בחוק איסור הלבנת הון, העביר הנאשם חלק מכספי הגניבה לחשבונו של כהן במגדל (כפי שתואר באישום הראשון), והעביר חלק מכספי הגניבה לחשבונות פרטיים אחרים, על שם כהן, בבנק המזרחי ובבנק דיסקונט. בכך ביצע פעולות ברכוש אסור, בסכום של יותר מ-210,000 ₪, בדרך של עשיית פעולה בנקאית וערבוב רכוש אסור עם רכוש אחר. כך גם לגבי הסכום שהעביר לחשבון של כהן ביורוטרייד, מתוך כספי הגניבה הנוספים (כ-35,000 ₪), כפי שתואר באישום הראשון.

בגין אלה הואשם הנאשם והורשע בביצוע 19 עבירות של עשיית פעולה ברכוש אסור במטרה להסוות את מקורו, כפי שפורט.

על פי האישום השלישי, כספי הגניבה וכספי הגניבה הנוספים יצרו אצל הנאשם מקור הכנסה נוסף, שלא דווח לרשויות המס. הנאשם חב בהגשת דוחות על הכנסה, לפי סעיף 131 לפקודה, ובשנים 2005 - 2007 הוא לא דיווח, במזיד, על הכנסותיו האמורות, בסך מעל 500,000 ₪. נוסף על כך, בין השנים 2007 - 2008 לא דיווח הנאשם על תקבולים בסך כ-235,000 ₪ שהופקדו בחשבונו הפרטי בבנק דיסקונט, משלוש חברות שלהן נתן שירותי הנהלת חשבונות. סך הכל לא דיווח בין השנים 2005 - 2008 על הכנסות בסכום של מעל 738,000 ₪, וזאת תוך שימוש בערמה ובתחבולה, כדי להעלים הכנסותיו ולהתחמק ממס.

בגין אלה הואשם הנאשם והורשע בביצוע ארבע עבירות של שימוש במרמה, ערמה ותחבולה במזיד ובכוונה להתחמק ממס, כפי שפורט.

בהכרעת הדין מיום 16.9.18, קבעתי שכל עבירות כתב האישום הוכחו במידה הנדרשת במשפט פלילי. דחיתי את טענות ההגנה הפרטניות לגבי כל עבירה ועבירה, דחיתי את הטענות המתייחסות לדוקטרינת הפסילה הפסיקתית ודחיתי את טענות ההגנה מן הצדק. יצוין, כי כבר ביום 7.2.17 נדחו טענות שהעלתה ההגנה במסגרת משפט זוטא, בין היתר באשר לקבילות הודעות הנאשם.

טיעוני הצדדים לעונש

ראיות לעונש

2. מטעם ההגנה הוגש מסמך שכתב הנאשם וביקש שיישאר חסוי (ענ1). באופן כללי, מהמסמך עולה שלנאשם קשר זוגי שנמשך מזה שנים רבות, ולבת זוגו יש ילדה עם צרכים מיוחדים, שלנאשם קשר מיוחד וחזק עימה. בהמשך, ביום 28.2.19, הוגש לתיק מסמך מטעם רופא ילדים, מיום 31.1.19, המאשר את קשייה של הילדה וכי היא זקוקה לטיפול והשגחה צמודים במשך כל שעות היממה. עוד הוגש הסכם להשבת כספים, שנערך בין הנאשם לבין ברנד, שלפיו

ישלם הנאשם לברנד סך של 200,000 ₪ לסילוק מלא ומוחלט של תביעותיו של ברנד בגין הפרשה מושא ההרשעה (ענ/2) [הסכם ההשבה]. כמו כן הוגשה אסופת מסמכים רפואיים המתייחסים לנאשם והמלמדים, בין השאר, כי הוא סובל מסכרת, מליקוי שמיעה מסוים, ומדום נשימה בשינה (ענ/3).

נוסף על כך העידו מטעם ההגנה שלושה עדים לעונש:

איציק אלשייך [אלשייך], שותף ומנכ"ל משותף בחברת הליקון, העיד כי הוא מכיר את ברנד קרוב ל-40 שנה, החל מהתקופה שבה עבד בחברת "הד ארצי". לימים עזב ברנד את "הד ארצי" ויצר את בי.אן.אי בשותפות עם אלשייך ועם **רוני בראון [בראון]**. לאחר מספר שנים יצאו אלשייך ובראון מהחברה, וברנד נשאר לבד. בי.אן.אי והליקון היו שכנות מבחינה פיזית, עסקו בתחומים דומים ועבדו גם בתיאום האחת מול השנייה. אורי מוקמל הגיע אליהם לפני 27 שנים. הליקון חיפשה מנהל חשבונות בכיר, ומספר מועמדים רלוונטיים הופנו לבדיקה גרפולוגית בחברת כוח אדם לנוכח טיב התפקיד, הדורש מקצועיות, אמון ויושר. החברה המליצה על הנאשם, שהתחיל את עבודתו בהליקון כמנהל חשבונות, ובמהלך עבודתו השלים את לימודיו כרואה חשבון. הוא שימש כחשב הקבוצה, כאשר עם השנים התפתחה הקבוצה ובכל שנות עבודתם המשותפת, סיפר אלשייך כי ראה בנאשם אדם מקצועי, ישר, נאמן, נותן המון מעצמו, עוזר כמה שאפשר, לעתים עד כדי כך שהדבר צורם ואף נאיבי. הנאשם עזר להרבה אנשים, טיפל באמנים, עזר להם מעבר לעבודתו בחברה, עד כדי כך שאלשייך נאלץ לומר לו שהוא אוסר עליו לעשות זאת.

בהתייחס לתיק הנוכחי, העיד אלשייך כי כשנודע לו דבר הארוע, הטריד אותו הדבר מאוד והייתה דילמה קשה בהליקון כיצד לנהוג בנאשם. מצד אחד, התגובה המתבקשת היתה להיפרד מהנאשם, אך מצד שני, הנאשם גילה מקצועיות ויושר כלפיו, כלפי בראון וכלפי הליקון. חקירות מס הכנסה בהליקון ובדיקה של רואה חשבון חיצוני, ששכרו על מנת לחקור ולראות אם קרו דברים דומים בהליקון, לא העלו כל חשד למעילות או פעילות לא חוקית. לפיכך, החליטו להמשיך ולהעסיקו. אלשייך מסר שהוא מבין כי הנאשם הורשע ויישא בעונש, ועם זאת מבין גם שהנאשם הביע חרטה, ביקש סליחה מאבי ברנד והשיב לו סכום כסף. עוד מסר, כי מצבו של הנאשם קשה מבחינה כלכלית, בריאותית ונפשית, וכי ישתדל לעזור בשיקומו. אם יישלח הנאשם למאסר ממש, לא יוכל להעסיקו, אך אם יוחלט על נשיאת עונש בעבודות שירות, תוכל הליקון להמשיך להעסיקו, לכל הפחות במשרה חלקית, ולשמור על מקום עבודתו.

אבי ברנד, המתלונן, העיד כי הנאשם עבד איתו בהרמוניה ועזר לו במשך כ-16 שנים. לברנד לא היה ניסיון בצד הניהולי-כלכלי. לפיכך נעזר רבות בנאשם, שעשה עבודה טובה, וברנד הגיע למצב שהוא סומך עליו מבלי לשאול שאלות. ברנד כלל לא ידע על שארע עד שהחלה החברה בפירוק, ואז היה במצב נפשי וכלכלי קשה, ופחד מהעתיד לבוא. כאשר נשאל בחקירות מדוע אינו כועס, השיב שהוא מעוניין להסתכל קדימה ולא אחורה. אומנם קרה לו דבר איום ונורא, עם השלכות פיזיות וכלכליות קשות, אך הוא עדיין בחר לראות את הצד החיובי - 16 שנים מעניינות וטובות, שאותן יש לשים על המאזניים אל מול מה שקרה. ברנד סיפר כי לאחר המקרה הפסיק להאמין בבני אדם, אך אין לו טענות לנאשם שעשה עבודה נפלאה בתקופתו. יתכן שמעשיו של הנאשם החלו בצורה ישרה ורצון לעזור, ובהמשך "התפקשו". כך ברנד בוחר לקחת את זה ולזכור את זה. לאחר הידברות ארוכה ובתיווכו של אלשייך, הבין שהנאשם מוכן להשיב חלק מהכסף, ומיד הסכים ואף לא היה יכוח על הסכום שישולם. במעמד החתימה על ההסכם, שוב התנצל הנאשם, ניסה להסביר שלא מדובר ברוע לב, וברנד ציין כי הוא מאמין לו. בסיום דבריו, מסר כי הוא סולח לנאשם ומאחל לו שההליך יעבור בצורה קלה.

רוני בראון העיד כי הוא מכיר את ברנד היטב. הוא אדם בעל חן ויכולת בלתי רגילה לחבור לאנשים ולייצר מערכות

יחסים, אוהב את החיים, ובראון תמיד היה מסתכל בו מהצד ומקנא. כשהסיפור של "הד ארצי" הסתיים, שכנע את אלשיך שהם צריכים לשתף פעולה עם ברנד. כשהוקמה בי.אן.אי, ידע שהנאשם המשיך לעזור לברנד. כאשר החל פירוקה של בי.אן.אי, התברר לו שיש לחברה חובות בגובה מיליוני שקלים, מתוכם חובות רבים להליקון. לא ניתן לתלות את האשמה למצב החברה ב"שקל וחצי" (כהגדרת בראון) שלקח הנאשם. לגישתו, לא זה מה שגרם לפירוק החברה.

בהתייחס לאופיו של הנאשם, סיפר בראון כי כאשר אלשיך בחר בו לעבודה, הוא הופתע. החיבה לנאשם היא "טעם נרכש", שכן הנאשם לא מדבר הרבה. עם הזמן, התגלתה מסירות שלא ראה בחייו, ונאמנות שאינו יכול לתאר. לנאשם יש גישה לחשבונות ולצ'קים של בראון מזה שנים רבות. הנאשם עובד מבוקר עד ערב, ומתעדף את האנשים שעמם הוא עובד, מעל לכל הסביבה הקרובה אליו. הנאשם הוא איש סודי ופרטי, כך שבראון והאחרים לא ידעו על הקשיים הכלכליים שהיה נתון בהם, לא ידעו על המאבק מול זוגתו לשעבר, ורק אחרי זמן הבינו שהוא מתמודד עם סיטואציה קשה. ברגע שהבין בראון את הקושי, ולמרות שהליקון לא הייתה בתקופה טובה, עשו הוא ואלשיך כמיטב יכולתם כדי לסייע לנאשם ולמנוע ממנו התרסקות טוטאלית ופשיטת רגל. בין היתר, נתנו לו השניים הלוואות, שהסיכוי לקבלן חזרה הוא אפסי, ולצידן גם מענקים. לגישתו של בראון, הנאשם הוא קורבן, ולכן ביקש מבית המשפט התחשבות ורחמים. בכל הקשור לאפשרויות העסקה של הנאשם, הצטרף בראון לדברים שאמר אלשיך.

טיעוני המאשימה

3. בא כוח המאשימה טען כי עבירות הגניבה, הלבנת ההון והרישום הכוזב מהוות ארוע אחד, ועבירות המס מהוות ארוע נוסף. לפיכך, ביקש לקבוע שני מתחמים נפרדים.

בהתייחסו לערכים החברתיים המוגנים שנפגעו, טען כי מדובר בפגיעה בזכות הקניין של הפרט, וחשוב מכך - פגיעה באמון של בי.אן.אי, ובפרט באמון של בעליה, ברנד. הפגיעה באמון היא שהופכת את עבירת הגניבה בידי מורשה לעבירת הרכוש במדרג החמור ביותר. ככל שמתרבים מקרים דוגמת זה, כך נפגעת רקמה יסודית בשיטה הכלכלית שעליה מושתת עולם העסקים, ונפגע האמון בבעלי מקצוע כמו הנאשם. מידת הפגיעה בערכים היא גבוהה, לנוכח סכום הגניבה של חצי מיליון ₪, סכום עתק במונחים אישיים, בפרט בהתחשב במצב החברה במועד הגניבה. הפגיעה באמון החברה ובבעליה היא חמורה במיוחד, לנוכח האמון הרב שניתן בנאשם באופן אישי. התובע טען, כי ככל שהאמון שניתן ושהופר הוא רב יותר, כך ראוי לגמול למי שהפר אותו בענישה מחמירה יותר.

באשר לנסיבות ביצוע העבירה, עמד התובע על התכנון שקדם לה, שכלל פתיחת חשבונות שונים על ידי הנאשם, על שמו ועל שם כהן, באופן שהכשיר את הקרקע לביצוע העבירות. העבירות בוצעו על פני תקופה ארוכה בת שלוש שנים, ובדרך של שורה ארוכה של העברות כספיות לחשבונות שנפתחו, כאשר בכל רגע יכול היה הנאשם לשקול מחדש את מעשיו ולהפסיקם, אלא שלא עשה כן ממניעים כלכליים וציניים. התובע טען כי התיק דנן מוכיח, שהשיטה שבה נקט הנאשם קשה מאוד לגילוי ולהוכחה, ואלמלא חקירת המס בחברת הליקון, שלא היה לה קשר לתיק זה, מעשי העבירה לא היו נחשפים. שליטת הנאשם בנבכי החברה וברזי החשבונאות, היא שאפשרה לו להסתיר את פעולותיו באופן כמעט מושלם. התובע טען, כי לאופן ביצוע העבירות יש לתת ביטוי בענישה מחמירה, יותר מאשר במקרה של עבריו הגניבה הפשוט והלא מתוחכם. לטענתו, ככל שאדם נעזר, לצורך הגניבה, במנגנון מתוחכם יותר, שמאפשר לו להערים על גורמי הבקרה כך שסיכויי תפיסתו הולכים וקטנים, כך מתחייבת החמרת הענישה, באופן המעביר מסר לציבור ומנטרל את התמריץ לעבריינים כאלה.



לעניין הנזק שנגרם מביצוע העבירה, הזכיר התובע את הסכום שנגנב, בסך כחצי מיליון ₪, לצד נזקים חמורים נוספים. פעולות הנאשם התרחשו על רקע מצבה הכלכלי הרעוע של החברה, שבאותן שנים ספגה הפסדים כבדים, ודווקא אז החליט לנעוץ את סכין ההפסדים עמוק יותר. קריסת החברה, הגם שבאה על רקע קשיים כלכליים אובייקטיביים של החברה שאינם קשורים לנאשם, ללא ספק הואצה לנוכח הגניבה, וקריסת החברה הביאה על ברנד נזקים משמעותיים במישור האישי, שעמם הוא התמודד בשנים שלאחר מכן.

בא כוח המאשימה עמד על היבט הניצול לרעה של כוחו ומעמדו של הנאשם בביצוע העבירות. בעבירת הגניבה בידי מורשה, קיים - מעצם טיבה ומהותה - היבט של ניצול כזה, כאשר המקרה שלפנינו הוא חמור ביותר, לנוכח ניצול האמון שניתן בנאשם על ידי מי שעבדו עמו, ובראשם אבי ברנד, שבעדותו הראשית וגם בעדותו לעונש, סיפר על שנים רבות של עבודה משותפת ועל כך שסמך על הנאשם באופן מוחלט. מדובר באמון שנוצר על רקע שנים של עבודה משותפת וכתוצאה מכך שהתחום הכלכלי בחברה טופל על ידי הנאשם. האמון המוחלט הועצם על רקע חוסר הבנתו של ברנד בנושאים כספיים, כפי שהעידו רואה החשבון דב הלבץ ועד ההגנה קובי קורן. הנאשם ניצל את אמונו של ברנד, ואת תפקידו בחברה כדי למעול בכספיה, כשהוא יודע שברנד סומך עליו באופן מוחלט. הניצול לא נעשה רק מול ברנד, אלא הנאשם ניצל גם את אמונו של שמעון כהן, שיטה בו וגרם לו להאמין שפעולותיו אמורות לעזור לחברה. בפועל, הכניס הנאשם את כהן למערבולת החקירה הפלילית, וכל זאת, כאשר לכהן לא הייתה ידיעה על היעדר החוקיות שבפעולות. משמעות הדבר היא כי הנאשם אינו בוחל באמצעים, ואינו נרתע ממעילה באמון של מעסיקו וחברו. הנאשם ניצל גם את האמון שרחש לו רואה החשבון, דב הלבץ, על מנת לבצע רישומים כוזבים בהנהלת החשבונות.

כך גם **עבירות המס** בסך 738,000 ₪, שהורכבו מכספי הגניבה ומהכנסות מעבודה, נעשו תוך שהנאשם מזלזל בחובותיו החוקיות, חרף היותו רואה חשבון ותיק הבקיא במערכת המס.

באשר לסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירה, מדובר במניעים כלכליים ואישיים גרידא. הנאשם ביקש להשתמש בכספי החברה לצורך השקעות פרטיות ולצרכיו האישיים, במטרה לגרוף רווח לכיסו. לעניין זה ביקש התובע להעיר, שסוף המסלול עבור חלק מהכספים שנגנבו היה בחשבונות פרטיים על שם הנאשם ועל שם כהן, כאשר לא ידוע בוודאות מה עלה בגורלם. העבירות התגבשו מעצם העברת הכספים. לגורל כספי הגניבה לא צריך להיות נפקות לעניין העונש, שהרי ככל שמדובר בשיקולי גמול כלפי העברייני, לשאלת בחירתו מה לעשות עם הכספים אין חשיבות לגבי הערך החברתי הנפגע, כיוון שמעשי העבירה הושלמו קודם לכן. כך גם מבחינת שיקולי הרתעה, שכן קביעה אחרת עשויה לתמרץ גנבים עתידיים להשקיע את כספי הגניבה בהשקעות אופורטוניסטיות, ואם ירוויחו - הרי שסכום הגניבה יישאר זהה, ואם יפסידו, יקבלו הקלה בעונש.

באשר למדיניות הענישה הנוהגת, הגיש בא כוח המאשימה אסופת פסיקה, וביקש להתייחס למספר פסקי דין מרכזיים בטיעונו. התובע הפנה לע"פ 5695/15 **מרסל אהרון נ' מדינת ישראל** [16.5.16] [עניין אהרון], שבו דובר בפקידת בנק שבמשך שנים גנבה כספים מלקוחות הבנק, וסכום הגניבה שיוחס לה עמד על 480,000 ₪. הנאשמת הודתה במסגרת הסדר טיעון, לאחר שהחלו הוכחות בתיק, הביעה חרטה והשיבה 408,000 ₪ מסך הגניבה. מתחם העונש שנקבע נע בין שלוש לשבע שנות מאסר בפועל, ועל הנאשמת הוטלו 42 חודשי מאסר. בערעור, הקל בית המשפט העליון אך ברכיב הקנס, תוך הותרת יתר רכיבי העונש על כנם. התובע הדגיש כי בענייננו לא מדובר בהסדר, בהודיה או בנטילת אחריות, והנאשם הגיע להסכם השבה שבמסגרתו השיב 40% מסך הגניבה בלבד, כך שהמקרה שלפנינו חמור יותר.

עוד הפנה התובע לע"פ 72/14 מוחסן חוסאם נ' מדינת ישראל [2.4.15] [עניין חוסאם], שם דובר בעורך דין שהורשע על פי הודאתו בשבעה אישומים, כאשר הערכאה הדיונית פירטה מתחם ענישה לכל אישום. התובע התייחס לאישומים הקרובים לענייננו: באישום הראשון דובר בעבירת גניבה בידי מורשה מידי לקוחות בסכום של 160,000 ₪, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות בסך 230,000 ₪ ועבירות על חוק איסור הלבנת הון. המתחם שנקבע נע בין שלוש לחמש שנות מאסר. באישום השני, דובר בגניבה בידי מורשה בסך 245,000 ₪ וקבלת דבר בתחבולה, והמתחם שנקבע נע בין שנתיים לארבע שנות מאסר. האישום השביעי עסק בעבירות מס, במסגרתו הורשע הנאשם בהשמטת הכנסות בגובה 695,000 ₪ ונקבע מתחם שנע בין 7 ל-24 חודשי מאסר. באותו עניין בוצעו העבירות על רקע איומים על חייו של הנאשם, וחלק מהכספים נותרו ברשותו. בית המשפט העליון לא חלק על מתחמי הענישה שנקבעו, אך הפחית את עונשו של המערער משבע לשש שנות מאסר. גם כאן ביקש התובע לאבחן את עניין חוסאם מענייננו, לנוכח מערכת יחסי האמון ארוכת השנים כפי שהייתה קיימת בעניינו של הנאשם.

התובע הפנה לע"פ 72220/04 (מחוזי ת"א) מדינת ישראל נ' מרדכי כהנים [24.4.06], שבו התקבל ערעור מדינה שהוגש, והוחמר עונשו של שליח במשרד עורכי דין שגנב 580,000 ₪ ממעבידיו. הוטלו 30 חודשי מאסר בפועל חלף 6 חודשי עבודות שירות שהוטלו בבית משפט השלום, תוך שצוין במפורש כי מדובר בערכאת ערעור שאינה נוהגת למצות את הדין. רשות ערעור פלילי שהגיש הנאשם נדחתה, תוך שבית המשפט העליון ציין כי לא הפער בין העונשים הוא שלא סביר, אלא העונש שנגזר בבית משפט השלום מלכתחילה (רע"פ 3642/06 מרדכי כהנים נ' מדינת ישראל [9.5.06] [עניין כהנים]).

נוסף על פסקי הדין שאליהם התייחס בטיעוניו, הגיש התובע פסקי דין נוספים, ואפנה לרלוונטיים שביניהם: בע"פ 3587/12 אסתר דדון נ' מדינת ישראל [20.3.13] [עניין דדון] נדון ערעורה של נאשמת שהורשעה בעבירות גניבה בידי עובד, זיוף בנסיבות מחמירות, שימוש במסמך מזויף בנסיבות מחמירות, מרמה והפרת אמונים בתאגיד, רישום כוזב במסמכי תאגיד וקשירת קשר לפשע. המדובר היה במנהלת חשבונות בחברה, שבמסגרת תפקידה הופקדו בידיה פנקסי השיקים של החברה. בין השאר, זייפה המערערת שיקים ורשמה אותם לפקודתה, וגנבה סך של 773,236 ₪. בשני אישומים נוספים הורשעה בזיוף של נתוני שכר שלה עצמה ועבור אחרים, והפקת תלושי שכר כוזבים, ובדרך זו גנבה כ-250,000 ₪. על המערערת נגזרו 42 חודשי מאסר, והופעלו 12 חודשי מאסר מותנה במצטבר. בנוסף נגזרו 18 חודשי מאסר על תנאי, קנס בסך 50,000 ₪ ותשלום פיצוי בסך 250,000 ₪ לבעל החברה שבה עבדה. בערעור קבע בית המשפט העליון כי אף שעונש המאסר שנגזר נוטה לצד הגבוה ברף הענישה בעבירות אלה, אין מדובר במקרה חריג המחייב התערבות. מעשי המערערת בוצעו באופן שיטתי ובמשך תקופה ארוכה, תוך ניצול תפקידה ומעילה באמונו של מעבידה. יצוין, כי להבדיל מענייננו, באותו עניין ביצעה המערערת את העבירות במקביל לניהול הליכים משפטיים בתיק קודם בגין ביצוע אותן עבירות בנסיבות דומות. לצד האמור, ביטל בית המשפט העליון את רכיב הקנס שהוטל, לנוכח מצבה הכלכלי של המערערת, שלא תוכל לעמוד בתשלום הקנס בנוסף לתשלום הפיצוי.

בע"פ 4666/12 עמי גורביץ נ' מדינת ישראל [8.11.12] [עניין גורביץ], דובר במערער שהיה פעיל בשוק ההון ושימש כבעלים וכמדריך בקורסים ללימודי שוק ההון. משקיעים שהשתתפו בקורסים התרשמו מבקיאותו, וחלקם נתנו לו גישה לחשבונותיהם על מנת שיוכל לסחור בניירות ערך בשמם ובאישורם, על פי שיקול דעתו. המערער ביצע כ-1,200 "עסקאות עצמיות" בין חשבונות שונים שבהם שלט, הן שלו עצמו, הן של לקוחותיו, בכך שמכר ניירות ערך ללקוחותיו בשער גבוה יותר מזה שבו רכש אותם זמן קצר קודם לכן. פעולות אלה הסבו ללקוחותיו של המערער נזקים, ובהתאמה הזרימו לכיסו רווח ישיר של כ-288,000 ₪, על חשבונם. פעולותיו של המערער חשפו את ציבור המשקיעים לנתוני מסחר כוזבים, שלא שיקפו ביקוש או היצע אמיתיים, והשפיעו על תנודות שערי ניירות הערך. המערער הורשע על פי

הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בביצוע 300 עבירות של גניבה בידי מורשה, עבירות רבות של השפעה בדרכי תרמית על תנודות השער של ניירות ערך, ומאות עבירות של פעילות אסורה על בעל רישיון. בבית המשפט המחוזי נגזרו על המערער 27 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 150,000 ₪. בערעור, נותר עונש המאסר על כנו, בעוד שרכיב הקנס בוטל והומר ברכיב פיצוי, באותו הסכום.

על רקע האמור ולנוכח המתחמים שהוצגו - שלוש עד שבע שנים למי שגנב 480,000 ₪; שלוש עד חמש שנים למי שגנב וקיבל במרמה 390,000; ושבעה עד עשרים וארבעה חודשים בעבירות מס בסך 695,000 ₪ - סבר בא כוח המאשימה כי יש לקבוע מתחם ענישה הנע בין שלוש לשבע שנות מאסר.

באשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, ובנוגע למאמצי הנאשם לתיקון ופיצוי, הפנה התובע להסכם ההשבה. לדבריו, אין להמעיט בחשיבות ההשבה, אך יש לתת לה את המשקל הראוי בנסיבות העניין, בהיותה חלקית בלבד והעובדה שנעשתה בסמוך למועד הטיעונים לעונש. לכך יש חשיבות לעניין מידת נטילת האחריות והחרטה של הנאשם על מעשיו. בעניין זה הפנה לת"פ (מחוזי חיפה) 12467-03-15 **מדינת ישראל נ' מיכל זהבי** [10.7.16], שם נאמר שהנזק הישיר שנגרם מביצוע העבירות, כאשר חלקו מושב לאחר מכן בהסכם פשרה, לא צריך להשפיע על מתחם העונש ההולם. אציין כי הוגש ערעור על גזר הדין ובפסק הדין (שאליו הפנתה ב"כ הנאשם, כפי שיפורט להלן), התערב בית המשפט העליון בעונש, אך לא במתחם או בשיקולים לקביעתו.

באשר לחלופי הזמן, אכן חלף זמן לא מבוטל, הנעוץ גם במידת התחכום של העבירות ובקושי בגילויין. חקירת הנאשם החלה בסוף שנת 2010, וגרסאותיו המתחלפות בשמונה חקירותיו השפיעו אף הן על התארכות החקירה. התיק הועבר לפרקליטות לאחר סיום החקירות בינואר 2014, מכתב שימוע נשלח בנובמבר 2014 וכתב האישום הוגש ביוני 2015. פן נוסף של חלופי הזמן שלא פועל לטובת הנאשם, נובע מכך שמשך 13 שנים לא השיב את הכספים שגנב, כאשר כאמור, הסכם ההשבה נחתם ערב שמיעת הטיעונים לעונש. חלופי הזמן הוא במידה מסוימת חרב פיפיות בכל הנוגע להשבה, כאשר עם זאת, סבר התובע כי יש בשיקול חלופי הזמן כדי להקל במידה מסוימת בקביעת העונש בתוך המתחם. לעניין זה הפנה התובע לרע"פ 674/13 **ליטווק נ' מדינת ישראל** [28.1.13], ורע"פ 9004/18 **יצחקי נ' מדינת ישראל** [31.12.18] [עניין יצחקי].

בא כוח המאשימה עמד על שיקולי הרתעה, וטען כי בעבירות כלכליות יש לתת חשיבות ועדיפות הן לשיקולי הרתעת היחיד, הן לשיקולי הרתעת הרבים. לעניין זה הפנה לע"פ 1656/16 **דוידוביץ' נ' מדינת ישראל** [20.3.17], וכן לרע"פ 74/13 **ניסים חלידו נ' מדינת ישראל** [17.3.13]. במקרה שלפנינו יש חשיבות בהחמרה בעונש בשל שיקולי הרתעה, שעה שמדובר בעבירות כלכליות שבוצעו ממניעים אישיים, רציונליים, לאורך תקופה ארוכה, באופן המעיד על תחכום והסתרה.

לעניין עבירות המס, הרי שענייני אינו שונה מיתר העבירות הכלכליות. התובע הפנה לע"פ 8281/15 **גדיר נ' מדינת ישראל** [10.8.16], שם צוין כי אף כאשר מדובר באנשים נורמטיביים, שהאפשרות שישבו לבצע עבירות אינה גבוהה, יש לתת עדיפות לשיקולי הרתעה אישית וכללית על פני נסיבות אישיות.

לבסוף התייחס התובע לנסיבותיו האישיות של הנאשם: הוא נעדר עבר פלילי רלוונטי, אך זו נסיבה החוזרת על עצמה בעבירות כלכליות, ועל כן לא צריכה להוות נסיבה לקולה. גם לשיקולי שיקום אין רלוונטיות לענייננו, משמדובר בנאשם



שזוהי לו חריגה בודדת מדפוסי חייו הנורמטיביים.

באשר לרכיבים הכספיים, הזכיר בא כוח המאשימה את הכלל שלפיו בעבירות, שהמניע לביצוען הוא כלכלי, יש להטיל קנס שיהפוך את ביצוע העבירה לבלתי משתלם וירתיע עבריינים אחרים. בעניין זה הפנה לע"פ 6771/12 קאסס נ' **מדינת ישראל** [3.12.13] וע"פ 2452/16 **מרדכי מנשה נ' מדינת ישראל** [24.8.16]. כמו כן, טען כי יש להטיל פיצוי, בשים לב לשנים שחלפו ולהסכם הפשרה. התובע הפנה לע"פ 4737/17 **שחאדה נ' מדינת ישראל** [24.4.18] [עניין **שחאדה**], וטען כי ניתן להטיל פיצוי גם בהינתן הסכם פשרה. לקיומה של הסכמה עם קורבן העבירה יש חשיבות מסוימת אך לא מכרעת, שכן יחסי הכוחות אינם כמו בהליך אזרחי.

לנוכח כל האמור, סבר בא כוח המאשימה כי יש למקם את הנאשם ברף הבינוני-נמוך של המתחם שלו עתר, ולגזור עליו 4 שנות מאסר.

טיעוני ההגנה

4. בפתח דבריה, התייחסה באת כוח הנאשם למספר הארועים שבהם עסקין, וטענה כי צריך להיקבע מתחם אחד לכלל האישומים והעבירות, שכן מדובר במסכת אחת של מעשים. בהתאם לעקרונות שהותוו בע"פ 4910/13 **ג'אבר נ' מדינת ישראל** [29.10.14] [עניין **ג'אבר**] ובע"פ 1261/15 **מדינת ישראל נ' דלאל** [3.9.15] [עניין **דלאל**], מדובר בעבירות בעלות קשר ענייני הדוק וניתן להשקיף עליהן כעל מסכת עבריינית אחת.

בהתייחסה לתכנון שקדם לביצוע העבירה, טענה הסנגורית כי הנאשם ביקש לשחזר פעולות של השקעות כפי שעשה בעברו והצליח. פעם אחר פעם הופסדו הכספים שעברו לחשבונות שפתח הנאשם, ולכן המשך ופעל על מנת לנסות ולהרוויח את ההפסדים בחזרה, כדי להשיבם לחברה. הנאשם לא פעל מתוך תכנון לקחת כספים לכיסו, ובפועל כל הכספים הופסדו, דבר שהוכח עוד בשלב בירור האשמה.

באשר לנזק שנגרם מביצוע העבירה, זה תוקן במסגרת הסכם ההשבה. באת כוח הנאשם התנגדה לדברי התובע, שלפיהם היה במעשי הגניבה כדי לגרום לקריסת החברה. הדבר לא נכלל בכתב האישום, כאשר גם מדבריו של **בראון** עולה שאין אלה פני הדברים. לעניין עבירות המס, כפי שפורט בהליך ההוכחות, לא נגרם נזק לקופת המדינה. באשר להלבנת ההון, מדובר בהיקף עבירות נמוך. הסנגורית הפנתה להכרעת הדין, שהזכירה כי בעת בחינת קיום העבירה, הרי שכל העברת כספים נספרת. לגישת הסנגורית, לצורך גזר הדין יש לקחת את הסכום ההתחלתי ולא לספור את כלל הסכומים, שכן אחרת תיווצר כפילות בספירה. מדובר על מעט פחות מ-200,000 ₪ שהתגלגלו ולמעשה נספרו שוב במסגרת האישום של הלבנת ההון. לא מדובר במי שעשה הון מכספי עבירה ופעל להלבנתם, ולא לכך התכוון המחוקק בחיקוק הסעיף, שבצדו 10 שנות מאסר. העבירות בנסיבותיהן הן בעלות חומרה פחותה, ואין המדובר בתיק הלבנת הון, אלא בתיק גניבה בידי מורשה. הנזק הכספי היחיד שנגרם היה במעשי הגניבה, וכאמור - הכסף הושב.

באשר לסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירות, הנאשם היה אהוד ומוערך במקום עבודתו משך 16 שנים, ופעל נמרצות כדי לסייע לחברה. העבירות לא בוצעו מתוך בצע כסף, אלא מתוך כוונה להשיא רווחים ולהשיבם לחברה. ברנד התייחס לכך בעדותו, והדבר עולה גם מהכרעת הדין שקבעה כי לא הופקו טובות הנאה מהמעשים. היום מבין הנאשם שפעל באופן שגוי, הוא מתחרט, לוקח אחריות ואף פעל כדי להגיע להסכם השבה, כך שהחרטה ולקחת האחריות באו



לידי ביטוי גם הלכה למעשה.

לעניין מדיניות הענישה הנוהגת הגישה באת כוח הנאשם אסופת פסיקה נרחבת, שמתוכה אפנה רק לחלק מפסקי הדין. היא טענה כי על אף הכלל שלפיו יש להשית מאסר בפועל בעבירות הנידונות, הרי שעיון בפסיקה מלמד על לא מעט מקרים שהסתיימו ללא רכיב כזה. כך למשל בע"פ (מחוזי חיפה) 40674-04-13 **מדינת ישראל נ' קטש ואח'** [11.7.13], אושר עונש של"צ בהיקף 400 שעות, שהוטל על מי שהורשעו בעבירות של גניבה בידי עובד. הנאשמים עבדו במפעל בטחוני, שבתהליכי הייצור בו נפלטות שאריות זהב הנאספות ונמכרות בצורה מסודרת. נאשם 1 גנב זהב בשווי של לפחות 190,000 ₪, ונאשם 2 גנב זהב בשווי של לפחות \$27,000. הנאשמים הודו במיוחס להם כבר בחקירתם. התקיים הליך "צדק מאחה" מול נציגי המפעל, והצדדים הגיעו להסכם, שלפיו יתנדבו הנאשמים במסגרת ש"אומצה" על ידי המפעל לילדים בסיכון. בהתאם להסכם, המליץ שירות המבחן על הטלת 400 שעות של"צ. ערעור המדינה נדחה, לנוכח השיקולים הרבים והמשמעותיים לקולה, לרבות הליך הצדק המאחה ותוצאותיו.

בת"פ 15435-06-15 (מחוזי נצרת) **מדינת ישראל נ' כהן ישראל** [14.11.16], הורשעה נאשמת במסגרת הסדר טיעון, בעבירות של גניבה בידי עובד ציבור, מרמה והפרת אמונים, שיבוש מהלכי משפט, והלבנת הון. על פי האישום הראשון, מדובר היה במי שעבדה במועצה מקומית, תחילה כמנהלת חשבונות ובהמשך כגזברית המועצה. הנאשמת העבירה במרמה תשלומים בסך 110,000 ₪ מהמועצה לחשבונות בנק בבעלותה או בבעלות בני משפחתה, באמצעות המחאות ריקות של המועצה שנחתמו מראש. כדי להסוות את המעשים, שינתה הנאשמת את הרישום בספרי המועצה. על פי האישום השני, עת עבדה כמנהלת חשבונות במפעל, הייתה לה גישה להמחאות ריקות של המפעל, ועשתה שימוש בשתי המחאות ריקות בסך 10,000 ₪ כל אחת, שאותן הפקידה בחשבונה, אך רק אחת מהן כובדה ונפרעה. המדובר היה בנאשמת בת 54, נעדרת עבר פלילי ובעלת נסיבות אישיות מורכבות, שנמצאו סיכויי שיקום משמעותיים בעניינה. נקבע מתחם של מספר חודשים עד 30 חודשי מאסר לאישום הראשון, ומספר חודשים עד 18 חודשי מאסר לאישום השני. על הנאשמת נגזרו שישה חודשי עבודות שירות, לצד צו מבחן ורכיבים נלווים.

ב"כ הנאשם הפנתה גם לע"פ 5718/16 **מיכל זהבי נ' מדינת ישראל** [21.11.16], שם נדון ערעור נאשמת על גזר דין שהוטל עליה - 24 חודשי מאסר וקנס בגובה 120,000 ₪ - בגין ריבוי עבירות של גניבה בידי עובד, זיוף בכוונה לקבל דבר בנסיבות מחמירות, רישום כוזב במסמכי תאגיד, ושימוש במסמך מזויף בנסיבות מחמירות. זאת, בתוך מתחם שנע בין 20 ל-60 חודשי מאסר. הנאשמת עבדה כמנהלת חשבונות, ותפקידה כלל העברות בנקאיות מחשבון הבנק של החברה והפקדת כסף מזומן לאותו חשבון. במשך כשנה וחצי, גנבה הנאשמת מהחברה סכום כולל של 971,349 ₪, בדרך של העברות בנקאיות מחשבון הבנק של החברה לחשבונות בנק בבעלותה ולחשבונות של צדדים שלישיים (סה"כ 106 מקרים), ובאמצעות שליחת ידה בסכומי כסף מזומן שנמסרו לה לשם הפקדתם בחשבון הבנק של החברה (11 מקרים). לצורך הסוואת הגניבה, ביצעה רישומים חשבונאיים כוזבים במסמכי החברה. הכספים הועברו למטרות שכללו בין היתר רכישת רכב, רכישת נופשים והחזר הלוואות. בערעור נקבע כי הסכום הכולל משמעותי, והעבירות נעברו במשך תקופה ארוכה, ולפיכך העונשים שנגזרו אף נוטים לקולה. עם זאת, נמצא כי יש מקום לחרוג מהמתחם לנוכח הליכי שיקום, פיצוי החברה, ומצבה הבריאותי של בתה של הנאשמת, ועונש המאסר הופחת, כך שהועמד על 14 חודשים.

בת"פ (מחוזי ת"א) 52660-03-14 **מדינת ישראל נ' קליינר** [19.10.14] נדון עניינו של סמנכ"ל כספים וחבר דירקטוריון בחברות שונות, שביצע עסקאות בין חשבונות הפרטי לבין חשבונות שניהל עבור אותן חברות. שיטת הפעולה הייתה של רכישת אג"ח לחשבונות בעסקה מול גורם אקראי, ומכירת האג"ח לחשבונות החברות במחיר גבוה יותר, וכן רכישת אג"ח לחשבונות בשער נמוך משער השוק בעסקאות מול חשבונות החברות, ואז מכירתן בשוק בשער גבוה יותר.

סך כל הרווחים שהפיק עמדו על 400,000 ₪. בגין מעשיו הורשע הנאשם, בתום הליך הוכחות, בעבירות לפי **חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 [חוק ניירות ערך]**, עבירות מרמה והפרת אמונים בתאגיד, עשרות עבירות גניבה בידי מנהל ועשרות עבירות גניבה בידי מורשה. בית המשפט שקל לחומרה את ניצול יחסי האמון מצד הנאשם, ולקולה שקל את השבת הסכום ואת הפסקת ביצוע העבירות באופן עצמאי. נקבע מתחם של שנתיים עד ארבע שנות מאסר, ועל הנאשם נגזרו 18 חודשים, תוך חריגה מהמתחם בשל שיקולי שיקום. בית המשפט ציין כי ברגיל, שיקולי שיקום אינם רלוונטיים בעבירות כלכליות, המבוצעות על ידי אזרחים נורמטיביים, אולם כאן מדובר במקרה חריג שבו הנאשם חדל מלבצע את העבירות באופן עצמאי זמן רב לפני שנתפס, והחל בהליכי שיקום עצמי.

כמו כן, התייחסה הסנגורית לפסקי הדין שאליהם הפנה התובע, וביקשה לאבחן אותם מענייננו. בעניין **אהרון**, הנאשמת לא ניסתה לתקן את תוצאות העבירה, ההסכם שעליו חתמה היה מכורח, ובתסקירים שהוגשו בעניינה נאמר שאינה מפנימה את חומרת העבירה, אינה נוטלת אחריות ואינה תופסת עצמה כעבריינית. בעניין **חוסאם** דובר בהיקף גניבה גדול יותר, ובעניין **כהנים** לא נעשתה השבה.

באת כוח הנאשם התייחסה לשיקולים השונים הרלוונטיים לקביעת העונש בתוך המתחם. באשר לפגיעת העונש בנאשם, מדובר באדם בן 62, גרוש ואב לשני ילדים בני 27 ו-32, מזה כעשור חי עם בת זוג וילדתה, שעמה פיתח קשר מיוחד. לנאשם ייגרם נזק אדיר של שלילת רישיונו כרואה חשבון. הוא אינו איש צעיר, ואם יישלח למאסר יאבד את מקום עבודתו מזה כ-27 שנים. המשימה של מציאת עבודה היא קשה ביותר עבור אדם מעל גיל 60, וככל שיעלה בידו למצוא עבודה, אין ספק שיהיה מדובר בעבודה כללית, שתאפשר משכורת נמוכה. מעסיקיו של הנאשם העידו וסיפרו שהוא עובד אצלם מאז ומתמיד, זה הבית שלו וזו המשפחה שלו. העובדה שמעוניינים להמשיך להעסיקו גם לאחר המשפט, מלמדת כי לא איבדו בו אמון. הנאשם הוכיח את עצמו פעם אחר פעם, ולאיבוד מקום העבודה הזה תהיה השפעה דרמטית עליו במישור הכלכלי והנפשי. מלבד הפגיעה בנאשם עצמו, ביקשה הסנגורית להתחשב גם במשפחתו, שכן שליחתו למאסר עלולה לפגוע בה עד כדי התדרדרות משמעותית במצב הנפשי והבריאותי של בת משפחתו, אותה ילדה מיוחדת, כפי שצוין במכתב שהוגש (**ענ/1**) ושביקש הנאשם כי יישאר חסוי.

באשר לנטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, הנאשם ניהל את המשפט ונלחם על חפותו לפי תפיסתו. משניתנה הכרעת הדין, מרכין הנאשם את ראשו בפני החלטת בית המשפט. הסנגורית ציינה כי ליוותה את הנאשם בחודשים שלאחר הכרעת הדין, טענה כי עבר תהליך הפנמה ולקיימת אחריות. הנאשם התנצל באופן אישי בפני ברנד, השניים חתמו על הסכם ההשבה והצליחו ליישר את ההדורים ביניהם. ברנד אף העיד לזכות הנאשם וסיפר על אודות הדברים הטובים שעשה עבורו לאורך השנים. הסנגורית טענה כי אם ברנד, הקורבן, הצליח לשים את הארוע מאחוריו ולתת לנאשם הזדמנות נוספת, הרי שגם בית המשפט, המבטא בפסיקתו גם את האינטרס הציבורי, יכול לעשות כן. לעניין תזמון ההשבה, עמדה הסנגורית על כך שההשבה לא הייתה יכולה להיעשות בזמן אחר, אלא לאחר הכרעת הדין, משהחליט בית המשפט את שהחליט, ומשהבין הנאשם את שהבין. באשר לסכום ההשבה ובתגובה לטענת התובע כי יש בו כדי להפחית ממשקל ההסכם, הדגישה כי מההסכם עולה באופן ברור כי מדובר בסכום מוסכם על הצדדים. ברנד הסכים, כי תמורת סך של 200,000 ₪ העניין יסתיים, וראה בכך השבה מלאה.

באשר למאמצים לתיקון תוצאות העבירה בעניין עבירות המס, הנאשם פעל להסרת המחדל כבר בשלב החקירה, ביקש לקבל את ממצאיה על מנת להסיר באופן מיידי את המחדלים, וכבר בשנת 2012 הגיש דוחות לשנים הרלוונטיות. בהליך ההוכחות, טען הנאשם כי הדוחות לא הוגשו בשל מצבו האישי. הטיעון לא התקבל לגופו של עניין, אך מלמד כי לא מדובר במי שלא הגיש דוחות כלל, ולעניין העונש יש לכך משמעות. לאחר הגשת הדוחות התקבלה תוצאה של החזר



30,000 ₪. בתום ניהול משפט הזוטא, זומן הנאשם לפקיד השומה, ולאחר בדיקה מקיפה חויב בתשלום 60,000 ₪, בקיזוז 30,000 ₪ שהוחזרו לו, כך שמדובר בשומה של 30,000 ₪, שכמובן שולמה. לפיכך, לא נגרם למעשה כל נזק לקופת המדינה.

באת כוח הנאשם התייחסה לשיתוף הפעולה של הנאשם לאורך הדרך: הנאשם הגיע לכל החקירות, מסר גרסאות וסיפק מסמכים, הגיע לכל הדיונים ללא בקשות דחייה. עוד התייחסה להתנהלות רשומות אכיפת החוק, והזכירה את הפגמים כפי שעלו במשפט הזוטא. בהכרעת הדין צוין כי נפל פגם בנוסח האזהרה בחלק מהחקירות ברשות המסים, אך נקבע כי בכך אין מספיק בכדי לפסול את הראיות מכוח דוקטרינת הפסילה הפסיקתית. לגישת הסנגורית, אף שהפגמים לא סייעו לגופו של עניין במסגרת המשפט, הרי שכעת הגיעה שעתם לבוא לידי ביטוי כנסיבה משמעותית להקלה בעונש. לעניין זה הפנתה לע"פ 4855/02 **מדינת ישראל נ' בורוביץ'** [31.3.05], שם נקבע כי יש בפגמים שכאלה כדי להצדיק הקלה בעונש.

באשר לחלופי הזמן, העבירות בוצעו בשנים 2005 - 2007, החקירה החלה בשנת 2010 ונמשכה ארבע שנים, על אף שיתוף הפעולה של הנאשם ומיעוט החשודים והעדים בתיק. כתב האישום הוגש רק ביוני 2015, כאשר כל אותן שנים היה הנאשם נתון במתח רב וחוסר וודאות, ופרק הזמן הארוך נתן אותותיו בנאשם ובמשפחתו, בהיבטים כלכליים ונפשיים. אלו מהווים ענישה משמעותית עבור הנאשם, שעשה ככל יכולתו על מנת לשתף פעולה. יש בחלופי הזמן של 14 שנים ועיניו הדין כדי להביא לחריגה מהמתחם, ולחלופין להביא להקלה משמעותית בעונש עד כדי העמדתו ברף הנמוך. הסנגורית הפנתה לעפ"א (נצרת) 255/08 **פארס ג'רר נ' מדינת ישראל** [6.1.09], ולע"פ 3821/08 **חיים שלומוב נ' מדינת ישראל** [27.11.08], שבהם הופחתו עונשים בשל חלופי הזמן, ובין היתר לנוכח עיכוב בהגשת כתב האישום.

בהתייחסה לנסיבות האישיה של הנאשם, ציינה באת כוחו את עברו הנקי, והתנגדה לטענת התובע שלפיה לא מדובר בנסיבה לקולה כאשר מדובר בעברייני צווארון לבן. לגישה, מדובר בשיקול משמעותי שיש בו כדי להשפיע רבות על גזירת העונש ברף התחתון של המתחם. בעניין מצבו הכלכלי, טענה כי לנאשם אין רכוש או חסכונות, וכי הוא עובד כשכיר מזה 27 שנים. ככל שייגזר עליו עונש מאסר לריצוי בפועל, עשוי הוא, כאמור, לאבד את מקום עבודתו ומצבו הכלכלי יתדרדר עוד יותר. באשר למצבו הרפואי, ובהתבסס על אסופת המסמכים שהוגשה (**ענ/3**), הנאשם חולה סכרת ומטופל תרופתית, סובל מפגיעה בעצב ברגליים ולכן קשה לו לעמוד הרבה, ובמצב שכיבה סובל מכאבים עזים. הסכרת גורמת גם לבעיות בעיניים, והנאשם נמצא בבדיקות ומעקב בעניין זה. הוא סובל מכולסטרול ובעיות לחץ דם, מקבל מדללי דם בשל הסיכון הרפואי שבו הוא נמצא. יש לו בעיות שמיעה משמעותיות, והוא סובל מהיצרות בעורק ומצוי בביקורות לצורך החלטה על המשך טיפול. הוא גם סובל מבעיות של דום נשימה בשינה, בדרגה קשה.

הסנגורית טענה כי לאור כל אלו, יש לגזור על הנאשם עונש ברף הנמוך של המתחם, קרי: עונש בעבודות שירות. לעניין זה הזכירה את תיקון 133 לחוק העונשין (תיקון מס' 133 - הוראת שעה, התשע"ח-2018), שלפיו החל מחודש אפריל השנה, ניתן יהיה להטיל עבודות שירות על מי שאמור לשאת מאסר בפועל של עד תשעה חודשים. התיקון נולד בעקבות דוח וועדת דורנר ושיח בדבר שיקולי שיקום והרתעה, כמושגים בצורה הטובה ביותר בענישה שנעה בין עבודות שירות לצווי מבחן. הצעת החוק התייחסה לעבריינים שהמסוכנות שלהם לחברה אינה גבוהה ושהשימוש בחלופה זו, מטרתו לשקמם ולאפשר חזרה לחיים תקינים. עוד לעניין השיקום, וככל שייקבע מתחם שהרף הנמוך שלו אינו כולל עבודות שירות, עתרה לחרוג מהמתחם משיקולי שיקום, בטענה כי קיים קשר ענייני בין הטלת מאסר בפועל לבין פגיעה משמעותית בשיקום שעבר הנאשם, ועודנו עובר. היא הפנתה בעניין זה לע"פ 1903/13 **עיאשה נ' מדינת ישראל** [14.7.13] [עניין **עיאשה**]. לחלופין, ואם ייקבע כי השיקול השיקומי אינו מתקיים, יש לחרוג מהמתחם משיקולי צדק,



כפי שהותוו בע"פ 4456/14 קלנר נ' מדינת ישראל [29.12.15] [פרשת לופוליאנסקי]. העבירות בענייננו בוצעו לפני 14 שנים, הנאשם לא הסתבך בפלילים מאז, ביצע השבה והסיר מחדלים, נעדר מסוכנות או סיכון להישנות עבירות ונמצא בגיל מתקדם.

באשר לרכיבים הכספיים, טענה הסנגורית כי לעניין הפיצוי, הרי שהנאשם פעל להשבת הנזקים, חתם על הסכם השבה, לא הפיק טובות הנאה מביצוע העבירות וההשבה יצאה מכיסו על אף קשייו הכלכליים. לעניין הקנס, ביקשה להתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם ולא להטילו, וככל שיוטל, ביקשה שיהיה סמלי ומידתי.

דבר הנאשם

5. בפתח דבריו, ציין הנאשם כי מצב החברה היה קשה עוד לפני העבירות, שבוצעו כנגזרת ממצבה הקשה של החברה וללא תכנון מוקדם. החברה הייתה על סף חדלות פירעון, עם חובות של שישה מיליון שקלים. הנאשם ביקש להביע חרטה ולקחת אחריות. הוא אמנם כפר בכתב האישום, אך משניתנה הכרעת הדין למד אותה לעומק והבין איפה טעה. עוד מסר, כי התנצל בפני אבי ברנד, ומבקש סליחה מכל מי שפגע בו. הנאשם סיפר כי נקלע למצב קשה, וכי כל הפרשה מהווה פגיעה קשה מאוד בתא המשפחתי שלו. לעניין עבירות המס, ביקש הנאשם לבחון את הסעיף שבו הורשע, המייחס לו מרמה ותחבולה, בעוד לא זו הייתה כוונתו ומבחן התוצאה מלמד על כך. הוא קיבל כסף חזרה עבור השנים הללו ולא ניתן לומר שנקט בתחבולות כדי לא לשלם מס. הוא אדם עם עבר נקי, איננו איש שמייצר בעיות אלא להפך - פותר בעיות ובורח מצרות. הנאשם מסר כי הוא מודע לחומרת מעשיו ולכך שעליו לקבל עונש, וביקש את רחמי בית המשפט בהתחשב בנסיבות: ההליך יצר אצלו בעיות נפשיות, כלכליות ורפואיות, והוא מרגיש שחיינו נעצרו והוא אינו יכול להתקדם, תוך שחי באי וודאות. לבסוף הבטיח הנאשם שלא יחזור על מעשיו בעתיד.

הערה לעניין הממונה על עבודות שירות

6. אציין, כי בסוף הדיון שבו נשמעו הטיעונים לעונש, ביקשה ההגנה לשלוח את הנאשם לשירות המבחן לשם קבלת תסקיר, ולממונה על עבודות השירות לשם קבלת חוות דעת האם הנאשם כשיר לשאת עונש בעבודות שירות. סירבתי לבקשה לתסקיר (מהנימוקים המופיעים בהחלטתי), והסכמתי לשלוח את הנאשם לממונה על עבודות השירות, אך הבהרתי:

"בכוונתי לאפשר [לנאשם] לפנות לממונה על עבודות השירות, על מנת לקבל חוות דעת, וזאת כדי לחסוך זמן אם, לאחר שאקרא את כל הפסיקה שהוגשה, ואחזור ואקרא את הטיעונים לעונש, אסבור כי ייתכן שעבודות שירות יכולות לבוא בחשבון. הבהרתי לו בצורה חד משמעית שאל לו לפתח ציפיות בעניין זה. טרם קראתי את הפסיקה שהוגשה ואיני יודעת בשלב זה האם עונש של עבודות שירות, ולו אחרי התיקון שייכנס לתוקפו ב-1.4.19 בכלל יכול לבוא בחשבון בנסיבותיו".

חוות דעת הממונה אכן נתקבלה, והנאשם נמצא כשיר (במגבלות), אך כפי שיובהר מיד - לאחר קריאה של הפסיקה הרלוונטית, זו שהוגשה ופסיקה נוספת - אני סבורה שמאסר שיכול להנשא בעבודות שירות אינו בא בגדר מתחם העונש הראוי בנסיבות מקרה זה.

דין והכרעה

תחילה יש לקבוע, כמצוות סעיף 40ג לחוק העונשין, האם עסקינן בכמה עבירות בארוע אחד, שבגינן יש לקבוע מתחם עונש אחד, או שמא מדובר בכמה עבירות בכמה ארועים, שאז יש לקבוע מתחם לכל ארוע, ולקבוע האם יש לגזור עונש נפרד לכל ארוע, או שיש לקבוע עונש כולל. על פי "מבחן הקשר ההדוק" שנקבע בעניין **ג'אבר**, עבירות שיש ביניהן קשר הדוק, ייחשבו לארוע אחד. ברגיל, קשר כזה בין עבירות יימצא כאשר קיימת בין העבירות סמיכות זמנים, או כאשר הן חלק מאותה תכנית עבריינית, אף כאשר בוצעו לאורך תקופה שאינה קצרה. וכך נקבע בעניין **דלאל**, פסקה 22, מפי כבוד השופט סולברג:

"כדי לעמוד על עוצמת הקשר שבין העבירות שזומה על בית המשפט לעמוד על נסיבותיו העובדתיות של העניין שלפניו, ולבחון אם יש בהן כדי להצביע על **קשר הדוק** בין העבירות. נסיבות עובדתיות אלה מהוות 'מבחני עזר' לקביעת עוצמת הקשר. במסגרת זו ניתן לבחון, למשל, האם ביצוען של העבירות מאופיין בתכנון; האם ניתן להצביע על **שיטתיות** בביצוע העבירות; האם העבירות התרחשו **בסמיכות של זמן** או **מקום**; האם ביצועה של עבירה אחת נועד **לאפשר את ביצועה של העבירה האחרת או את ההימלטות לאחר ביצועה**, וכיוצא באלו נסיבות עובדתיות. קיומה של נסיבה אחת או יותר מנסיבות אלו (ואין זו רשימה סגורה) עשוי להעיד על **קשר הדוק** בין העבירות השונות, המלמד כי באירוע אחד עסקינן. בבחינת הנסיבות העובדתיות, מן ההכרח לבית המשפט להעמיד לנגד עיניו את השאלה האם השקפה על העבירות כעל **כמה אירועים** תהא מלאכותית, באופן שיגרע ממהות העניין בכללותו, או שלא ישקף את סיפור המעשה כהווייתו" (ההדגשות במקור).

בענייננו, סבורני כי יש לראות במכלול העבירות שבוצעו סביב הגניבה והכספים שנבעו ממנה, קרי: עבירות הגניבה בידי מורשה, הרישום הכוזב במסמכי תאגיד, הלבנת ההון, ועבירת המס המתייחסת לכספי הגניבה - ארוע אחד. למרות שמדובר במספר אישומים, ובעבירות שבוצעו לאורך תקופה, הרי שמדובר בתכנית עבריינית אחת, ובין העבירות קיים קשר הדוק. חלק מהעבירות הללו נועדו לאפשר ביצוען של האחרות. מנגד, שלוש עבירות המס הנותרות, מהוות ארוע נוסף ונפרד. מדובר באי דיווחו של הנאשם לפקיד השומה על תקבולים שהופקדו בחשבונו הפרטי, משלוש חברות שלהן נתן שירותי הנהלת חשבונות, בסך 236,751 ₪, ואין לעבירות אלה כל קשר לעבירות הקשורות בגניבה.

עם זאת, ראוי לציין כבר עתה, כי הארוע השני הוא בעל משקל קל יחסית לארוע הראשון, ולא תהיה בהתייחסות לשני ארועים כדי להחמיר בענישה של הנאשם. אקבע בגין שניהם עונש כולל, ועל כך כבר אמר בית המשפט העליון, כי כאשר נקבע עונש כולל, החשיבות של מספר האירועים לגזירת העונש - פחותה בנסיבות העניין (ע"פ 6888/17 **שירזי נ' מדינת ישראל** [10.12.18]), פסקה 14, מפי כבוד השופט פוגלמן). ניתן להתייחס גם לדברים שנאמרו בהקשר זה בפסקי דין רבים, לרבות בעניין **דלאל**, בפסקאות 16 - 17, כי "אם בסופו של דבר ניתן להטיל **עונש כולל** בגין **כמה אירועים**, ואם על-פי החסד"פ לא נגזרת תקרת הענישה מהכרעה בשאלה אם באירוע אחד עסקינן, או בכמה אירועים, מהי התועלת בדיון ובהכרעה בעניין זה?".

8. הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע עבירות הגניבה, הם זכות הקניין, בפרט זו של ברנד, שנתן אמון מלא בנאשם ונזקק לעזרתו בתחום שבלעדיו לא יכול היה לקדם את מטרותיו. "החומרה היתירה הנודעת לנסיבות המנויות בעבירה של גניבה בידי מורשה נובעת מכך שבהתקיימן, נפגעים יחסי אמון מיוחדים שנוצרו בין הגנב לקרבן העבירה. עבירת הגניבה בידי מורשה פוגעת בה בעת בשני ערכים חברתיים רבי-חשיבות: ערך ההגנה על הרכוש, וערך ההגנה על יחסי האמון בין מרשה למורשה. הפגיעה בשני ערכים אלה במשולב היא היוצרת את החומרה המיוחדת שבמעשה העבירה,



המצדיקה ענישה מחמירה" (דנ"פ 2334/09 **ישראל פרי נ' מדינת ישראל** [23.5.11], פסקה 55 לפסק דינה של כבוד השופטת פרוקצ'יה). לצד זאת, פוגעת העבירה על חוק איסור הלבנת הון בהגנה על מסחר תקין, בכלכלת המשק, ומגנה על רכוש שנגזל במרמה. בפרט בעניינו של הנאשם שבפניי, הרי שמעשיו פוגעים גם במעמדו ותדמיתו של מקצוע ראיית החשבון. מידת הפגיעה בערכים הללו היא גבוהה, לנוכח מעמדו של הנאשם כמי שעסק באופן בלעדי בעניינים הכלכליים של החברה, ולנוכח האמון המוחלט וארוך השנים שניתן בו.

בעבירות המס, הערכים שנפגעו הם של שוויון חברתי, חלוקה הוגנת של נשיאה בנטל, היכולת לקיים מערכת מס אפקטיבית והכוונת התנהגות ציבורית: "...עבירות כאלה פוגמות אף בערכי יסוד כגון השוויון החברתי, בחלוקה הוגנת של הנשיאה בנטל ובהכוונת ההתנהגות הציבורית [...] מפרות את האיזון העדין שיוצרים דיני המס כדי להשיג מטרות חברתיות רבות תוך חלוקה הוגנת של נטל המס. ברי אפוא כי עבירות המס המהותיות פוגעות בציבור הרחב" (ע"פ 3829/13 **יואל שניידר נ' מדינת ישראל** [10.10.13] [עניין שניידר], פסקה 4 לפסק דינו של כבוד השופט הנדל). וכן "עבירות המס מתאפיינות בחומרה יתרה נוכח פגיעתן הישירה - בקופה הציבורית, העקיפה - בכיסו של כל אזרח, ולאור חתירתן תחת ערך השוויון בנשיאת נטל המס" (רע"פ 977/13 **אודי נ' מדינת ישראל** [20.02.13] [עניין אודי]).

מידת הפגיעה היא בינונית, שכן מדובר בסכום לא מבוטל שלא דווח לרשויות המס, ובנאשם שהוא רואה חשבון במקצועו, ושפגע למעשה גם ביחסי האמון בין האזרח למערכת רשויות המס ובפעילות הכלכלית התקינה של המדינה. אמנם, בסופו של יום, סכום המס שנדרש לשלם לא היה מאוד גבוה, אך הנזק נמדד בעת ביצוע העבירה, ולא בדיעבד, ומעבר לכך, הפגיעה באפקטיביות של מערכת המס נגרמת עם ביצוע העבירה, ללא קשר למה שקורה בהמשך.

9. נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

עבירות הגניבה, הרישום הכוזב והלבנת הון

לארוע הגניבה קדם תכנון מוקדם נרחב. הנאשם פתח חשבונות בנק ונקט פעולות אקטיביות מבעוד מועד לצורך ביצוע העבירות. טענת הסנגורית כי לא מדובר בתכנון מוקדם של הנאשם לקחת כסף לכיסו, אינה רלוונטית, ראשית, משום שדחיתי טענה זו לגופו של עניין (ראו פסקה 72 להכרעת הדין), ושנית, משום שכוונת הנאשם לטווח הארוך אינן מורידות מקיומו של תכנון מוקדם מבחינה עובדתית. הנאשם ביצע שורה ארוכה של פעולות, הן במספר רב של מעשי גניבה, הן בניסיונותיו להסוותם במעשי הרישום הכוזב ובאי הדיווח על הכנסותיו. מדובר במסכת ארועים מתוחכמת ושיטתית, שאינה מהווה מעידה חד פעמית, אלא פעילות מתמשכת של גניבה והונאה, כאשר בכל שלב יכול היה הנאשם לחדול מביצועה, אך בחר שלא לעשות כן. באשר להלבנת ההון, שמעתי את טענת הסנגורית בדבר היות העבירה שולית בענייננו, ונלווית לעבירות הגניבה. איני מקבלת טענה זו. עסקינן במסכת עובדתית, הכוללת מספר עבירות, שהצטרפו לתמונה כוללת, כאשר - כפי שציניתי לעיל - חלק מהעבירות נועדו לאפשר ביצוע העבירות האחרות, ולכן כולן מהוות מארג אחד. מעבר לכך, יש לזכור שנעשו פעולות ברכוש אסור בגובה כ-200,000 ₪. גם אלו בוצעו תוך תכנון מוקדם, באופן מתוחכם ועל פני זמן.

באשר לניצול לרעה של כוחו או מעמדו של הנאשם, או של יחסיו עם נפגע העבירה, הרי שרכיב זה מתקיים כאן, ביתר שאת. כאשר מדובר בעבירות של גניבה בידי מורשה, שהיבט הניצול עומד בבסיסו, הרי שמשקלה של נסיבה זו הוא משמעותי. הנאשם ניצל באופן מתמשך, הן את כוחו ומעמדו בחברה, הן את יחסיו עם נפגע העבירה. הנסיבה מתקיימת על שני חלקיה, ובחומרה יתרה, לנוכח האמון המוחלט שניתן בנאשם ולנוכח הקרבה הרבה בינו לבין ברנד.



בהתייחס לעבירות הגניבה והרישום הכוזב, לברנד ולחברת בי.אן.אי נגרם נזק קונקרטי של קרוב לחצי מיליון ₪. באשר לקשר שבין ביצוע העבירות לבין קריסת החברה, מקובלת עליי טענת הסנגורית כי הדבר לא הוכח ואף לא נטען בהליר, ומשכך לא ניתן לייחס לנאשם נזק בסדר גודל שכזה. עם זאת, יש חומרה יתרה בכך שהפעולות בוצעו בזמן שהחברה הייתה במצב כלכלי קשה מאוד, שהנאשם היה מודע לו. בנוסף, נגרמו נזקים לברנד בפן האישי, הכלכלי והנפשי, אף שאלו נגרמו גם מעצם קריסת החברה, ולא ניתן לייחסם במלואם לנאשם.

לעניין הסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירות, דחיתי, כזכור, בהכרעת הדין את טענת הנאשם שבמעשיו התכוון להיטיב עם החברה. מסקנתי הייתה שהנאשם פתח חשבונות בנק על שמו ועל שם שמעון כהן, מתוך מניע כלכלי ורצון להרוויח. אני מקבלת את טענת ההגנה שהנאשם היה נתון באותה עת במצוקה ובמצב כלכלי קשה, אך בכך אין, כמובן, כדי להצדיק את מעשיו, או להפחית מחומרתם.

עבירות המס בשני הארועים

באשר לעבירות המס, גם אלו בוצעו לאורך תקופה ובאופן שיטתי, הן לעניין ההכנסות מכספי הגניבה, הן לעניין הכנסות מתקבולים שקיבל הנאשם תמורת שירותיו. בסך הכל לא דיווח הנאשם על הכנסות בסך של כ-738,000 ₪, מתוך 236,751 ₪ בארוע השני. גם כאן מהווה תפקידו של הנאשם שיקול לחומרה, שכן מדובר ברואה חשבון ויועץ מס במקצועו, שלא עמד בחובותיו גם בהיבט זה. לעניין הנזק, סבורני כי אין לקבל את טענת ההגנה, המבקשת לתת משקל לכך שלאחר הגשת הדוחות, התקבלה תוצאה של החזר מס בסך 30,000 ₪. כמצוין לעיל, הנזק נמדד בעת ביצוע העבירה, ולא אחר כך. מעבר לכך, הנזק לציבור ולחברה בכללותה לא נובע רק מסכום המס שהועלם, אלא גם מהפרת משטר הדיווח ושיבוש מנגנון גביית המס. אי הגשת דוחות כשורה ובמועד פוגעת באפקטיביות של מערכת המס וביכולתה לתכנן את היקף הגבייה (רע"פ 4323/14 **מולדובן נ' מדינת ישראל** [26.6.14], פסקה 9). כפי שנאמר שוב לאחרונה, תוך ציטוט מעניין **יצחקי**: "בית משפט זה חזר ועמד על חומרתה של עבריינות המס, אשר נובעת מפגיעתה הקשה במשק, בכלכלה ובמגוון היבטים חברתיים הנוגעים לנטל תשלום המיסים, כמו גם מהקושי הרב שבחשיפתה. נפסק לא אחת, כי יש ליתן לחומרה זו ביטוי ממשי במסגרת גזירת עונשו של מי שהורשע בעבירות אלה, תוך מתן עדיפות לשיקולי הרתעה ולאינטרס הציבורי שבהחמרת הענישה על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם, וכאשר נקודת המוצא היא כי העונש ההולם בעבירות אלה הוא מאסר בפועל" (רע"פ 1238/19 **אחדות נ' מדינת ישראל** [27.2.19], פסקה 11).

10. מדיניות הענישה הנוהגת

נוסף על פסקי הדין שאליהם הפנו הצדדים בעבירות הגניבה, שאותם הזכרתי לעיל, אפנה לפסיקה רלוונטית נוספת:

בע"פ 4430/13 **נתנאל שרון נ' מדינת ישראל** [31.3.14], מדובר היה בעובד בנק ובעל רישיון לייעוץ השקעות, שבין השאר ביצע פעולות בניירות ערך עבור לקוחותיו והיה מורשה לפעול בחשבונותיהם. הנאשם פתח חשבון קש, וביצע עסקאות מתואמות, שהניבו רווחים לחשבון שבשליטתו, על חשבון הפסדים שנגרמו ללקוחות. בהמשך הלבין את הכסף שצבר לעצמו, בסך 350,000 ₪. הנאשם הודה והורשע במסגרת הסדר, בעבירות לפי **חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995**, וכן בעבירות לפי חוק ניירות ערך. עוד הורשע בעבירות מרמה, גניבה בידי מורשה, הפרת אמונים בתאגיד, עבירות זיוף, והלבנת הון. בעניינו נקבע מתחם ענישה הנע בין שנתיים לארבע שנות מאסר בפועל, ובתוכו נקבע עונש של 24 חודשי מאסר, לנוכח נסיבות אישיות ורפואיות



מורכבות. ערעורו של הנאשם נדחה, תוך שבית המשפט העליון עמד על מגמת הענישה המחמירה בכל הנוגע לעבריינות כלכלית: "בל נטעה באופיין 'הלבן והנקי' של העבירות הכלכליות; מדובר בעבירות מתוחכמות וקשות לגילוי, אשר מבוצעות לרוב על ידי עבריינים בעלי מעמד והשכלה שעושים שימוש בכספיהם של אחרים, תוך ניצול כוחם ומעמדם ותוך הפרת חובות הנאמנות. לעיתים קרובות נותרות עבירות אלה סמויות מהעין במשך שנים רבות, וכשהן מתגלות, מתבררים גם הנזקים החמורים הנובעים מהן, אשר הינם בדרך כלל חמורים פי כמה וכמה מהנזקים שנגרמים כתוצאה מעבירות רכוש 'רגילות'. לא בכדי קבע בית משפט זה בשנים האחרונות שהגיעה העת להעלות את רף הענישה בעבירות כלכליות, לרבות הטלת עונשי מאסר בפועל במקרים המתאימים" (בפסקה 22 לפסק דינו של כבוד השופט דנציגר).

בע"פ 2667/18 **יואל יצחק נ' מדינת ישראל** [10.10.18] [עניין **יואל יצחק**], נדון ערעורו של מי שהורשע, במסגרת הסדר טיעון, בריבוי עבירות של גניבה בידי עובד, רישום כוזב במסמכי תאגיד, ושימוש במרמה ותחבולה בכוונה להתחמק ממס. המערער עבד בחברה ציבורית המייצרת ומוכרת מזון לכלבים במשך 18 שנים, ותפקידו היה לגבות את תשלומי המכירות מלקוחות החברה. במשך כשנתיים וחצי גנב המערער כ-800,000 ₪ מהחברה, בכך שגבה מלקוחותיה את התמורה עבור מוצרים שסופקו להם, אך העביר לחברה קבלות כוזבות המשקפות את התמורה ששולמה בשיקים בלבד, בעוד שאת הכסף המזומן נטל לעצמו. כדי להסוות את מעשיו, העביר לחברה שיקים השייכים ללקוחות אחרים. בנוסף, המערער לא הגיש לפקיד השומה דוחות שנתיים על הכנסותיו מכספי הגניבה. נקבע מתחם ענישה שנע בין 12 ל-28 חודשי מאסר, ונגזרו 12 חודשי מאסר בפועל. ערעור הנאשם נדחה, שופטי ההרכב היו תמימי דעים כי מתחם העונש שקבע בית המשפט המחוזי במקרה דנן, בטווח שבין 12 ל-28 חודשי מאסר בפועל, הולם את נסיבות המקרה ואף נוטה לקולה, ולבסוף, כנגד דעתה החולקת של כבוד הנשיאה חיות, לא התערבו בו. אציין, כי בעניין זה הגיש המערער בקשה לדיון נוסף, בטענה שדעת הרוב בפסק הדין מושא הבקשה קבעה הלכה חדשה, לפיה אין לייחס משקל רב לשיקולי שיקום של נאשם מבוגר, אשר ניהל משך עשורים אורח חיים נורמטיבי, וממילא הסיכוי שיעבור עבירות הוא נמוך. הבקשה נדחתה ונקבע שהמחלוקת בין דעת הרוב לבין דעת המיעוט נסובה סביב השאלה האם בעניינו הקונקרטי של המבקש ראוי לחרוג ממתחם הענישה בשל שיקולי שיקום.

בע"פ 6544/16 **עידו ניסנצויג נ' מדינת ישראל** [21.2.17], מדובר היה במי שעבד בחברת שירותי בורסה, והיה אחראי לביצוע הוראות קנייה ומכירה של ניירות ערך שקיבל מלקוחותיו. הנאשם הורשע, על פי הודאתו במסגרת הסדר, בשתי עבירות של רישום כוזב במסמכי תאגיד, על רקע פתיחת חשבונות קש; כן הורשע במאות עבירות של גניבה בידי מורשה ועבירות מרמה. הנאשם היה מקבל הוראה לרכישת נייר ערך, טרם ביצועה היה רוכש את נייר הערך לחשבונות הקש ואז מוכר ללקוח במחיר גבוה יותר. המעשים בוצעו במשך שנתיים והופסקו רק על רקע פיטוריו. לחשבונות הקש הוזרמו 480,000 ₪. כמו כן, הורשע הנאשם בעבירות על חוק איסור הלבנת הון, בכך שהלבין את הכסף שנגנב. בפועל, קיבל הנאשם לידי לפחות 220,000 ₪. הערכאה הדיונית קבעה מתחם ענישה הנע בין 24 ל-48 חודשי מאסר, ובתוכו נגזרו 27 חודשים על הנאשם, לנוכח נסיבות אישיות מקלות. ערעור שהגיש לבית המשפט העליון נדחה.

ברע"פ 2638/13 **עובדיה נ' מדינת ישראל** [28.4.13] [עניין **עובדיה**], נדחתה בקשת רשות ערעור של נאשם, שהורשע על פי הודאתו בעבירות של גניבה בידי עובד, רישום כוזב במסמכי תאגיד, סיוע לקבלת דבר במרמה, התחמקות מתשלום מס, תוך שימוש במרמה, עורמה ותחבולה, לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה, ועוד. בין היתר, דיווח הנאשם, במסגרת חברה שבה עבד, על הוצאות ומשכורות פיקטיביות, בסכום של כ-872,150 ₪. בית המשפט המחוזי קיבל, באופן חלקי, את ערעורו של הנאשם על גזר הדין, והעמיד את עונש המאסר בפועל שהוטל עליו, על 15 חודשים, חלף 20 חודש שנגזרו בבית משפט השלום. זאת, בעיקר, מאחר שהנאשם החזיר את מלוא כספי הגניבה והסיר באופן מלא את המחדל כלפי רשות המיסים, ובסך הכל שילם סכום של 1,700,000 ₪. בית המשפט לא התערב בקנס



שהוטל, בסך ₪100,000. בקשת רשות הערעור לבית המשפט העליון נדחתה, כאמור.

בעפ"ג (מחוזי מרכז) 562-06-17 **בסטקר נ' מדינת ישראל** [14.11.17] נדחה הערעור על עונש המאסר בן 3 שנים, שהוטל על המערער, חשב שכר בעיריית מודיעין, שהורשע בגניבה של כ-1.2 מיליון ₪ מהעיריה, במהלך כעשר שנים. הוא הורשע בהתאם להודאתו בביצוע עבירות גניבה בידי עובד, רישום כוזב במסמכי תאגיד וריבוי עבירות לפי סעיפים 1220(1) ו-220(5) לפקודת מס הכנסה. נקבע מתחם שנע בין שנתיים מאסר בפועל ועד 6 שנות מאסר. הערעור על גובה הקנס התקבל, והקנס הופחת ל-100,000 ₪. פיצוי בסך 250,000 ₪ לעיריה, נותר אף הוא על כנו.

בת"פ (מחוזי ת"א) 9883-07-10 **מדינת ישראל נ' גואטה ואח'** [6.9.12], נדונו שני נאשמים. נאשם 1 היה אחראי על ניהול המסחר באג"ח ממשלתיות בבית השקעות, ונאשם 2 עבד בבית השקעות אחר. ביחד ביצעו השניים פעולות מתואמות באג"ח ממשלתיות בבורסה, ואת פער העסקאות שלשלו לכיסם, כך שסכומי הגניבה הצטברו לכדי 350,000 ₪. נאשם 1 פעל באופן דומה גם באופן עצמאי, וגנב 70,000 ₪ נוספים. השניים פעלו במשך שנתיים והפסיקו רק בגלל החקירה שנפתחה, ולבסוף הורשעו בעבירות לפי חוק ניירות ערך ועבירות של גניבה בידי מורשה. המתחם שנקבע נע בין שנה לשלוש שנות מאסר. בית המשפט לא מצא מקום להבחנה משמעותית בין הנאשמים, על אף שנאשם 1 היה המבצע העיקרי, המורשה שהפר את האמון בו, כיוון שבניגוד לנאשם 2, הכסף שגזל נאשם 1 - הוחזר. על נאשם 1 נגזרו 21 חודשי מאסר. על נאשם 2 נגזרו 18 חודשי מאסר, שהופחתו בערעור שהגיש ל-14 חודשים (ע"פ 7023/12 **אלון שרון נ' מדינת ישראל** [21.1.13]).

אוסף עוד, כי בעניין **דדון**, שאליו הפנה התובע, קבע בית המשפט: "בית משפט זה עמד לא אחת על כך שיש ליתן משקל רב לשיקול ההרתעת, תוך מתן משקל מופחת לנסיבות אישיות, במסגרת שיקולי הענישה בעבירות 'כלכליות' אשר מבוצעות עבור בצע כסף ואשר כוללות שליחת יד לכספי המעביד או לכספי הציבור, על מנת ליידע עבריינים פוטנציאליים כי 'הסיכון גובר על הסיכוי' " (פסקה 11 לפסק הדין).

באשר למדיניות הענישה בעבירות המס, ובנוסף לעניין **חוסאם** שהוזכר על ידי התובע, שם נקבע באישום השביעי מתחם של 7 עד 24 חודשים לעבירות אלו, אפנה לעניין **אודיז**, שבו נדונה בקשת רשות ערעור של נאשם שהורשע, ביחד עם חברות שאותן ניהל, בריבוי עבירות של אי העברה במועד של מס אשר נוכה, ואי הגשת דוחות במועד. בעקבות הגשת כתב האישום הוסרו המחדלים הנוגעים לחובת הדיווח. בבית משפט השלום נגזרו 5 חודשי מאסר בעבודות שירות. ערעור שהגיש הנאשם נדחה, וכך גם בקשת רשות ערעור שהגיש, תוך שבית המשפט הזכיר את החומרה היתרה המאפיינת עבירות מס, נוכח פגיעתן הישירה בקופה הציבורית ופגיעתן העקיפה בכיסו של כל אזרח, לצד חתירתן תחת ערך השוויון בנשיאת נטל המס. ברע"פ 5906/12 **עזרא נ' מדינת ישראל** [9.9.12] נדונה בקשת רשות ערעור של נאשם, שהורשע, ביחד עם חברה שניהל, בארבע עבירות של אי הגשת דוח במועד, על הכנסות החברה בשנים 1999 - 2002. המחדלים הוסרו בשנת 2009. בבית משפט השלום הוטלו חודשיים מאסר, בחופף להפעלת מאסר מותנה בן 6 חודשים, שכן המדובר היה באדם בעל הרשעה קודמת. גם כאן, נדחו ערעורו של הנאשם, וכן בקשתו לרשות ערעור בגלגול שלישי.

חשוב לזכור כי בענייננו, קבעתי שחלק מעבירות המס, אלה הנוגעות לעבירת הגניבה, קשורות בארוע הראשון, ותיכללנה במתחם העונש לארוע הראשון (שם מדובר בשנים 2005 - 2007 וההכנסות שלא דווחו היו בסך של מעל 500,000 ₪). בארוע השני נכללות רק עבירות המס לגבי התקבולים בסך כ-235,000 ₪ שהופקדו בחשבוננו הפרטי של

הנאשם בבנק דיסקונט, בין השנים 2007 - 2008, משלוש חברות שלהן נתן שירותי הנהלת חשבונות.

11. לנוכח האמור, אני קובעת כי מתחם הענישה לארוע הראשון, נע בין 15 ל-48 חודשי מאסר. מתחם הענישה לארוע השני, נע בין מאסר מותנה ועד 12 חודשי מאסר בפועל.

לנוכח השיקולים שציינתי לעיל, בכוונתי להטיל עונש כולל בגין שני הארועים.

12. שאלת החריגה מהמתחם

לא מצאתי שיש לחרוג ממתחם העונש שנקבע. בעניין עיאשה, שאליו הפנתה ההגנה, דובר על צעיר בן 26, שביצע עבירות נשק, בידוי ראיות ועוד, והורשע במסגרת הסדר טיעון. בית המשפט מצא כי הוא בעל פוטנציאל שיקומי גבוה ונאמר כי "מהתנהלות המערער בתקופת מעצרו, ומאסרו עד כה, ניתן ללמוד על שיתוף פעולה אמיתי עם רשויות אכיפת החוק ובמיוחד עם שירות המבחן, מה שמעיד על רצונו להשתקם, וכן דומה כי למערער משפחה שיכולה לספק לו תמיכה משמעותית לשם כך". אלה היו, בין היתר, הנימוקים לחריגה מהמתחם בשל שיקולי שיקום, באותו עניין. אין זה המקרה שלפנינו, שבמסגרתו הכחיש הנאשם את ביצוע העבירות לאורך כל המשפט, ורק לאחר הכרעת הדין למד - לדבריו - היכן טעה. בעקבות זאת אף הגיע להסכם השבה עם ברנד, אך לא ניתן, עקב כך, לדבר על שיקום שמצדיק חריגה מהמתחם. נושא ההשבה יבוא לידי ביטוי בעונש, כפי שיאמר בהמשך, אך לא לשם חריגה מהמתחם.

בפסק הדין בעניין יואל יצחק, שניתן לאחרונה, עמד בית המשפט על כך שהקלה בעונש תוך סטייה מהמתחם משיקולי שיקום, אינה אך בגדר התחשבות אישית בעבריו, אלא עיקרה טמון בכך ששיקום מוצלח משרת את האינטרס החברתי של הגנה על החברה מפני עבירות עתידיות של אותו עבריו. ועל כך נאמר: "לא אלה פני הדברים בענייננו. דווקא נוכח גילו של המערער והעדר עבר פלילי, קשה לייחס בענייניו משקל רב לשיקולי השיקום בהיבט החברתי. נוכח נסיבותיו האישיות כאמור של המערער, הסיכוי להישנות עבירות מצדו הוא ממילא נמוך, אם בכלל, והטיפול שעבר בגין התמכרותו להימורים, יש לקוות כי אכן יסייע בידו לחזור לחיים נורמטיביים. הליך זה נזקף לזכותו על ידי בית משפט קמא במסגרת קביעת עונשו ברף התחתון של המתחם, ואין בו לדעתי כדי להצדיק חריגה כה מהותית עד כדי איזון עונש המאסר לחלוטין" (עניין יואל יצחק, פסקה 5 לפסק דינו של כבוד השופט מזוז). כפי שציינתי לעיל, בעקבות פסק הדין האמור הוגשה בקשה לקיום דיון נוסף, שנדחתה. בהחלטה בבקשה נאמר שכלל לא נקבעה הלכה בצומת שבין גיל מבוגר לבין תהליך שיקום: "שיקולי שיקום בהתאם לסעיף 40 לחוק העונשין רלוונטיים לכל נאשם באשר הוא, צעיר, מבוגר, וקשיש כאחד, ובית משפט זה מייחס משקל בלתי מבוטל לשיקולי שיקום גם כשמדובר בנאשם מבוגר" (דנ"פ 7248/18 יואל יצחק נ' מדינת ישראל [8.1.19]), פסקה 10 לפסק דינו של כבוד השופט הנדל). נראה, שהדברים שנאמרו בעניין יואל יצחק נכונים אף בענייננו.

חשוב לציין עוד, שכאשר מתבקשת חריגה ממתחם בשל שיקולי שיקום, נדרשות עובדות וראיות ממשיות התומכות בסיכוי השיקום של הנאשם, ולא די בטיעון בעלמא (ע"פ 4678/18 אנופרייב נ' מדינת ישראל [23.1.19], פסקה 12).

אשר לחריגה מהמתחם בשל שיקולי צדק: בפרשת לופוליאנסקי, שאליה הפנתה הסנגורית לעניין האפשרות לחרוג ממתחם בשל שיקולי צדק, הבהיר בית המשפט בצורה מפורשת כי מדובר ב"פתח צר" לחריגה ממתחם העונש, וכי הכרעתו מכוונת למקרים שבהם ענישה מאחורי סורג ובריח עלולה לקצר בצורה ניכרת את תוחלת חייו של נאשם

שהורשע בדין. מבלי להמעט בקושי שבמצבו הבריאותי של הנאשם, לרבות בשל גילו, אינני סבורה כי נסיבותיו עולות כדי הנסיבות שהוכרו בפסיקה כהצדקה לחריג (פרשת **לופוליאנסקי**, פסקאות 218 - 220 לפסק דינו של כבוד השופט פוגלמן).

13. קביעת העונש בתוך המתחם

משלא מצאתי מקום לחרוג מהמתחם, הרי שהנאשם עתיד לשאת עונש של מאסר בפועל. אציין כבר עתה, כי לעניין זה הקשבתי בקשב רב לעדויותיהם של מעסיקיו של הנאשם, שבטוב לבם ומתוך הערכה אמיתית לנאשם מסרו כי יוכלו להמשיך ולהעסיקו, אם וכאשר יושת עליו מאסר בעבודות שירות. התרשמתי לטובה מעדי ההגנה לעונש, בפרט מפגע העבירה, אבי ברנד, שמצא דרך לסלוח לנאשם עד כדי מתן עדות אופי לזכותו, ותמיכתם של אנשים אלה בנאשם אינה מובנית מאליה. אני זוקפת את עמדתם הייחודית הן לזכותם, אך גם לזכות הנאשם, שמן הסתם הרוויח את האמון שאלשייך ובראון נותנים בו, למרות שהם מודעים לפרשה דנן. עם זאת, הרצון להפחית את הפגיעה בנאשם בהיבט התעסוקתי אינה יכולה להצדיק השתתת מאסר בעבודות שירות, שהוא עונש קל מדי בנסיבות העניין לטעמי. אין לי אלא לקוות, שרצונם הטוב של אלשייך ובראון, הערכתם לנאשם ורצונם לתמוך בו, יאפשרו את העסקתו גם בתום נשיאת תקופת מאסר בפועל, שתהיה קצרה, באופן יחסי.

לזכותו של הנאשם שקלתי את פגיעת העונש בו ובמשפחתו, שכן בענייננו מדובר בפגיעה במישורים רבים. הטלת עונש מאסר תפגע בתא המשפחתי של הנאשם, בפרט לנוכח המפורט במכתב שהוגש בדבר מצבה של משפחתו הקרובה (**ענ/1**). ייחסתי משקל לקשר בין הנאשם לילדה, והתחשבתי בו לעניין אורך המאסר, בגדר הגבולות שהתוותה הפסיקה. עוד התחשבתי בפגיעת העונש בו, לאור נסיבותיו האישיות: מצבו הבריאותי, גילו והעובדה שהוא סובל ממספר לא מבוטל של בעיות רפואיות. כן התחשבתי במצבו הכלכלי והתעסוקתי, והקושי שבו צפוי להיתקל בחיפוש אחר עבודה חדשה, אם לא יקבלו אותו אלשייך ובראון לעבודה, בתום תקופת המאסר. באשר לעברו הנקי, סבורני כי יש לתת לשיקול זה משקל מוגבל, לנוכח סוג העבירות שלרוב מבוצעות על ידי נאשמים נורמטיביים ונעדרי עבר פלילי.

התחשבתי במידת מה בבלקיחת האחריות מצד הנאשם. לא ניתן לזקוף לזכותו את ההקלה השמורה למי שלוקח אחריות בשלב החקירה, או בשלב מוקדם של המשפט, שכן ניהל את משפטו עד תום, לרבות העלאת טענות זוטא והתכחשות לדברים שאמר בחקירה. הדבר כמובן אינו נזקף לחובתו, אך הוא מאפשר הענקת משקל מוגבל בלבד לכך שבשלב הטיעונים לעונש ציין כי כיום, לאחר שקרא את הכרעת הדין, הוא מבין את משמעות מעשיו ומביע חרטה. לזכותו תזקף גם העובדה, שבצד הדיבור על חרטה עשה גם מעשה, והשיב ₪ 200,000 לברנד, חרף מצבו הכלכלי הקשה, ואף התנצל. נתון זה חשוב גם לעניין מאמצי הנאשם לתיקון ופיצוי. לעניין עבירות המס יש משקל ממשי לכך שהנאשם פעל להסרת המחדלים עוד בשלב החקירה, ואלו אכן הוסרו.

באשר לחלופי הזמן: הלכה היא כי יש בשיקול זה כדי להקל בעונשו של נאשם, אולם משקלו ואופן השפעתו המדויק על גזירת העונש, תלויים בנסיבות המקרה. כך, כשמדובר בתיקים כלכליים מורכבים, שבהם מתנהל הליך הוכחות המחייב הידרשות לעדויות ומסמכים רבים, המשקל שניתן לחלופי הזמן הוא מוגבל (ראו עניין **יצחקי**, בפסקאות 10 ו-12 לפסק דינו של כבוד השופט אלרון). הקושי לגלות עבירות מסוג אלה שנחקרו בתיק זה מסביר את משך הזמן בין ביצוע המעשים (2005 עד 2008) ועד תחילת החקירה הגלויה (נובמבר 2011). טיבו ומורכבותו של התיק דנן מסבירים את הימשכות החקירה וההליכים, עוד בטרם שמיעת הראיות. עם זאת, פרק הזמן שחלף בין החקירה הראשונה (נובמבר 2011) ועד הגשת כתב האישום (יוני 2015) ממושך. לפיכך מצאתי לתת לחלופי הזמן משקל, אף אם לא מכריע. כמו

כן, מקובלת עליי טענת התובע כי חלוף הזמן מהווה נסיבה לחומרה בהיבט של התיקון וההשבה, שנעשו רק בסמוך למועד הטיעונים לעונש.

עוד לחובתו של הנאשם, הבאתי בחשבון שיקולים של הרתעת היחיד והרתעת הרבים. אלו מקבלים משקל רב כשמדובר בעבירות כלכליות, ובית המשפט העליון קבע, לא אחת, כי בתיקים מסוג זה יש להעדיף את האינטרס הציבורי ושיקולי הרתעה, על פני נסיבות אישיות (עניין **יצחקי**, פסקה 11; עניין **דדון**; ע"פ 5823/14 **שופרסל בע"מ נ' מדינת ישראל** [22.10.15]; ע"פ 677/14 **דני דנקנר נ' מדינת ישראל** [17.7.14]).

14. בהתחשב בכל האמור לעיל, לרבות הנסיבות האישיות והעדר העבר הפלילי, תוך מתן משקל של ממש לחלוף הזמן ולהסדר הכספי מול הקרבן, אך גם בהתחשב במועד המאוחר, יחסית, של לקיחת האחריות (אחרי הכרעת הדין), אני סבורה שיש למקם את הנאשם קרוב לתחתית מתחם העונש שקבעתי, אך לא ממש בתחתית.

15. הרכיבים הכספיים

לעניין **הפיצוי**, בעניין **שחאדה** נקבע כי סכום הפיצוי נתון לשיקול דעת בית המשפט ואינו מוגבל לסכום שנקצב על ידי הצדדים בהסכם סולחה. עם זאת, בית המשפט בפסק הדין עמד גם על תכליותיו השונות של רכיב הפיצוי, והן: מתן סעד מהיר לנפגע העבירה; ההכרה חברתית בסבלו של הנפגע; העלאת מעמדו של קורבן העבירה בהליך הפלילי ואף יסוד של היטהרות לעברייני עצמו, שחיובו בפיצוי לטובת הנפגע עשוי לתרום לשיקומו. סבורני כי תכליות אלה מתקיימות מכוח הסכם ההשבה שנחתם בין הצדדים בענייננו. יחסי הכוחות בין נאשם לבין קורבן העבירה אינם, בדרך כלל, כמו בהליך אזרחי. אולם בענייננו, מדובר בנפגע עבירה משכיל ובעל ניסיון חיים, שאינו מוחלש, ופער הכוחות שרכיב הפיצוי בא לצמצם - קטן בהרבה. יתרה מכך, הסכם ההשבה שנחתם, בשונה מהסכם "סולחה" טיפוסי, נערך כחווה אזרחי חוקי בין הצדדים, ומציין מפורשות את הצהרת הצדדים כי הם מסכימים לתוכן ההסכם, לאחר שהוסבר להם ותוכנו והבינו את משמעותו, וחתימתם על ההסכם נעשתה מרצונם המלא והחופשי. עוד צוין בהסכם, כאמור, כי מדובר בסכום סופי ומוחלט לסילוק מלא של הטענות. לפיכך, לא מצאתי מקום להטלת פיצוי, מעבר לסכום שעליו סוכם בהסכם ההשבה.

לעניין **הקנס**, סעיף 40 לחוק העונשין מורה כי יש להתחשב במצבו הכלכלי של הנאשם, בעת גזירתו. לצד זאת, בעבירות כלכליות, נקבע כי "שיקול נוסף בענישה בעבירות מעין אלו נובע מכך שהרווח המופק מביצוע עבירות פיסקליות אלו הינו כלכלי בעיקרו. יש לדאוג לכך שהעבירה לא תהא משתלמת גם בהיבט הכלכלי. לכן ישנה חשיבות לא מבוטלת בהטלת קנס גם בשיעור ממשי אשר ירתיע עבריינים מלשוב ולסטות מדרך הישר. עם זאת, הקנס צריך לשקף איזון קורלטיבי בין גובהו והמאסר שנגזר תחתיו, לבין יכולתו הכלכלית האמיתית של האדם לעמוד בו" (עניין **שניידר**, פסקה 4 לפסק דינו של כבוד השופט הנדל). הקנסות שהוטלו בפסקי הדין המובאים לעיל נעים בין סכומים של כמה עשרות אלפי שקלים, ועד לסכומים הגבוהים מ-200,000 ₪. בעניין **גורביץ** נקבע כי בעבירות כלכליות נודעת חשיבות לסנקציה כלכלית, אולם במקום שבו יש נפגעים, יש מקום לתת בכורה לרכיב הפיצוי. בהתאם, דומה כי בפסקי הדין שבהם הוטל רכיב פיצוי משמעותי, עמד רכיב הקנס על סכום נמוך יותר, ולהפך. עם זאת, בית המשפט העליון קבע כי מידת ההתחשבות בכך שנאשם השיב כספים לקורבן, או הסיר מחדלי מס, צריכה להיות מוגבלת. כך, לעניין רכיב המאסר: "יודגש, כי על אף שבית המשפט המחוזי, נתן משקל ממשי להשבת הכספים ולהסרת מחדליו של המבקש, הוא קבע, בצדק, כי אין להפריז בכך, עד כדי הימנעות מהשתת מאסר בפועל, לבל יועבר המסר, לפיו 'הסרת המחדל בדיעבד מרפאת את החטא מלכתחילה'" [עניין **עובדיה**, פסקה 14]. דומני, שניתן להקיש מכך גם לעניין הכספי והשפעת ההשבה על רכיב הקנס. בענייננו, משהגיעו הצדדים להסכם השבה המורה לנאשם לשלם סכום של 200,000

לא פיצוי לנפגע העבירה, סבורני כי ניתן להסתפק ברכיב קנס בינוני-נמוך.

סיכום

16. על יסוד כלל השיקולים שמניתי לעיל, החלטתי להטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל בן 18 חודשים;

ב. מאסר בן 6 חודשים, אך הנאשם לא יישא עונש זה אלא אם בתוך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר יעבור עבירה שבה הורשע;

ג. קנס בסך 75,000 ₪ או 120 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-30 תשלומים שווים ורצופים, החל ביום 1.6.19 ובכל 1 בחודש בחודשים שלאחר מכן. אי עמידה בשני תשלומים רצופים במועד תגרור העמדת כל יתרת הקנס לפירעון מיידי.

זכות ערעור כדין.

ניתן היום, י' אדר ב' תשע"ט, 17 מרץ 2019, בנוכחות הצדדים.